

היום נלמד בעזרת ה':

יומא דף נו

(בעמוד הקודם)

הלוקח יין מהכותים (= לפני שגזרו לאסור את יינם משום יין נסך, וסתם כותים אינם מפרישים תרומות ומעשרות), ואין לו כלים כדי להפריש לתוכם את התרומות והמעשרות, יכול להפריש בצורה הזו: אומר 'שני לוגין שאני עתיד להפריש תרומה מתוך מאה הלוגין שבכלי הרי הן תרומה גדולה' (= ובכך חל על שני הלוגין שם של 'תרומה גדולה'), 'והנשאר מהמאה לוגין יתחלק למאה חלקים שווים, עשרה חלקים מתוכם יהיו מעשר ראשון ותשעה חלקים מתוכם (= עשירית מתשעים החלקים הנותרים) יהיו מעשר שני'. ואח"כ הוא מחלל את המעשר שני על מעות ומותר לו לשתות את היין מיד (= לפני שהפריש בפועל את התרומות והמעשרות), ולאחר זמן יפריש אותם מהחבית ואז יתברר למפרע שהיין המופרש הוא תרומה ומעשר. זו דעת רבי מאיר. ולדעת רבי יהודה (ורבי יוסי ורבי שמעון) אסור לעשות כן, א"כ מוכח שלדעת רבי יהודה אין 'ברירה'!

דחייה: יתכן שטעמו של רבי יהודה שם לגבי תרומה הוא לא משום שאין 'ברירה', אלא לפי שיש לחשוש שמא יבקע הנוד של היין לפני שיפריש, ונמצא שהוא שתה טבל. (ולדעת רבי מאיר - 'לכשיבקע', כלומר כשיבקע הנוד נחשוש, דהיינו שלא חוששים לזה).

הוכחה שרבי יהודה סובר שאין 'ברירה' מהברייתא ששנה חכם בשם 'איו': רבי יהודה אומר - אין אדם יכול להניח שני עירובים ולהתנות על שני חכמים שיבואו למחר, משום שבבין השמשות שאז העירוב קונה אין הדבר מבורר איזה עירוב קנה לו, ואי אפשר לומר שמחר בשבת הוברר הדבר למפרע שבבין השמשות הייתה דעתו לקנות צד זה של העירוב, לפי שאין 'ברירה'. אלא יכול להתנות רק על חכם אחד - שאם יבוא למזרח יקנה לו עירובו שבמזרח, ומדובר שכבר בא החכם לאחד מן הצדדים בערב שבת, אלא שזה שמניח את העירוב עדיין לא יודע לאיזה צד החכם כבר בא, ורק בשבת יתברר לו

(המשך בדף הבא ↓)

הדבר, ונמצא שאין זה שייך לדיון 'ברירה' שהרי כבר מערב שבת מבורר איזה עירוב קנה לו, אלא שהוא עדיין לא יודע. בכל אופן מהרישא מוכח שלדעת רבי יהודה אין 'ברירה'!

נמצא שלדעת רבי יהודה אין 'ברירה', ולדעתו סומכים על כתיבה, שהרי היו 13 שופרות במקדש שהיה כתוב על כל אחד מהם למה הוא מיועד כדי שלא יטעו להחליף ביניהם, (והטעם שלא היה שופר לקיני חובה הוא משום חטאת שמתו בעליה).

השתא דאמרינן לרבי יהודה אין ברירה וכו': הגמרא מקשה: לאחר שראינו שלרבי יהודה אין 'ברירה', וכן ראינו שהוא סומך על כתיבה, א"כ מדוע לדעתו היה רק פן אחד להניח עליו את המזרק עם הדם ביוה"כ (לעיל נג:), והרי אפשר לעשות שני פנים ולכתוב עליהם איזה של דם הפר ואיזה של דם השעיר?

תירוץ: משום חולשתו של הכהן הגדול הוא לא יבחין בכתיבה. הגמרא מוכיחה שאכן מטעם זה לא היו שני כנים, שהרי גם ללא כתיבה הוא יכול להבחין בין דם הפר שהיה מרובה ובצבע אדום ממש, לעומת דם השעיר שהיה מועט ובצבע אדום חיוור, אלא שמשום חולשתו הוא לא יבחין בכך.

ההוא דנחית וכו': מעשה בשליח ציבור שירד להתפלל ביוה"כ לפני רבא, ואמר בתפילה ב'סדר העבודה' (כפי שאנו אומרים ביוה"כ במוסף) "יצא והניחו על כן השני שבהיכל, נטל דם הפר והניח דם השעיר". אמר לו רבא, בהתחלה אמרת כמו רבנן (= "על כן השני") שהיו שני כנים, ובסוף אמרת כרבי יהודה (= נטל דם הפר והניח דם השעיר) שהיה רק כן אחד ולכן היה צריך קודם לקחת את דם הפר ורק אח"כ להניח את דם השעיר. אלא תאמר כך - "הניח את דם השעיר (= על הכן השני) ונטל את דם הפר" (= מהכן הראשון), כדעת חכמים.